

BOGDAN DOLENC

Objavljena dela prof. dr. Antona Strleta

Kdor se loti preučevanja objavljenih del prof. Antona Strleta, se utegne počutiti kot planinec ob vznožju visoke gore, na katero se ob branju počasi vzpenja, se krepča ob žuborečih potokih sveže teološke misli in ko se bliža vrhu, se mu pri tem vse bolj širijo obzorja, vse svetleje postaja, zrak je vse bolj svež in korak vse lažji. Takšna občutja nas navdajajo ob branju vseh velikih teologov. Veličina teologa pa se ne meri nujno po njegovi izvornosti ali inovativnosti, ampak bolj po tem, ali je »čutil s Cerkvijo«, ali bolje, ali je z njo in zanjo živel. Eno in drugo za prof. Strleta nedvomno velja.

»Moja duša naj bo s svetniki« (Newman)

Teološki opus prof. Strleta zbuja spoštovanje in občudovanje. Zbirni seznam njegovih objavljenih del obsega kar 660 enot – to so knjige, znanstveni, strokovni in poljudni članki ter prevodi. Najprej se bomo kratko pomudili ob njegovi disertaciji ter knjigi o bl. Lojzetu Grozdetu, ki sta njegovi prvi objavljeni deli v letu 1944. Vsaka po svoje kažeta avtorjevo temeljno naravnost prav od začetka teološkega udejstvovanja: disertacija na to, da se je želel učiti ob enem največjih teologov-svetnikov Cerkev, Grozdetov življenjepis pa, da ga je privlačil lik svetnika-mučenca. Ta izbira je s tem postala obenem njegova temeljna duhovna orientacija, podobna tisti, ki jo je bl. John H. Newman, Strletu nadvse drag pisec, v urah najbolj daljnosežne življenjske odločitve opisal z vzklikom: »Moja duša naj bo s svetniki!«.

Prvo Strletovo objavljeno delo je delni natis njegove inavguralne disertacije z naslovom *Naravno hrepenenje po nadnaravnem smotru po nauku sv. Tomaža Akvinskega* (Ljubljana, 1944). Izbira teme razodeva, da je bil sv. Tomaž Akvinski Strletova »prva ljubezen«, ki se mu je nedvomno porodila ob njegovem velikem učitelju dr. Alešu Ušeničniku. Ob sv. Tomažu se je hotel naučiti zdrave katoliške teologije. V sklepu disertacije je zapisal: »V nauku o razmerju med naravo in milostjo stopa pred nas sv. Tomaž tako rekoč s svojo celotno osebnostjo: prisrčna pobožnost svetnika in avguštinski polet nauka o Bogu in milosti z ene strani, z druge strani globok uvid učenjaka ter trezna in kritična aristotelska modrost.« (56) Mladi teolog je prav kmalu spoznal, da se človek uči teologije ne toliko iz skript in knjig, ampak ob duhovnem liku teologa, ki je hkrati svetnik. Od prvega objavljenega dela zanj šteje predvsem naslednje: v teološkem nauku mora pred nas stopiti »celotna osebnost« teologa, njegova »prisrčna pobožnost svetnika« pa tudi »globok uvid učenjaka ter trezna in kritična modrost«. S tem je bilo zakoličeno vse Strletovo nadaljnje teološko raziskovanje in pedagoško delo. V skladu s tem je študentom teologije, ki so želeli diplomirati pri njem, rad priporočal preučevanje velikih teologov-svetnikov, kot so bili J. H. Newman in drugi.

K sv. Tomažu se je Strle v dveh razpravah še vrnil. V tipkanem *Zborniku teološke fakultete* je objavil predavanje, ki ga je imel na akademiji v čast sv. Tomažu Akvinskem, 3. marca 1957, z naslovom *Sv. Tomaž Akvinski, »doctor eucharisticus«*. Izraz je prvi uporabil papež Pij XI. v okrožnici *Studiorum ducem* ob 600-letnici razglasitve sv. Tomaža za svetnika. Strle podkrepi upravičenost tega naslova s tremi razlogi: sv. Tomaž je »oblikoval svoje življenje iz evharistične skrivnosti«, »kot teolog je močnejše kakor drugi osvetlil kristološko in soteriološko ozadje zakramentov in posebej sv. evharistije« ter njeno »centralno in prvenstveno mesto«, in končno: »Je tudi velik kot pesnik sv. evharistije, ustvaritelj čudovitih himen za praznik sv. Rešnjega telesa, ki je bil tedaj ustanovljen in je zanj sv. Tomaž sestavil oficij.«¹ V drugi razpravi, ki se dotika sv. Tomaža Akvinskega, pa Strle prikazuje, kako naš mariolog J. L. Schönleben (1618–1681) razlaga gledanje tega svetnika na Marijino brezmadežno spočetje.²

V sklepu podčrtuje Schönlebnovo ugotovitev, da je »sv. Tomaž v svojem nauku postavil načela, ki nujno vodijo ... k zaključku, kateremu je nezmotljivo vrhovno učiteljstvo Cerkve leta 1854 dalo dokončen pečat« (185).

Letnico 1944 nosi tudi Strletova knjiga, ki je imela za njegovo življenjsko pot usoden pomen: *Lojze Grozde, mladec Kristusa Kralja*.³ Pisec v svojem kratkem življenjepisu iz leta 1956 skromno omeni okoliščino, da mu je leta 1944 »vodstvo tedanje Katoliške akcije ponudilo gradivo za življenjepis rajnega dijaka Alojzija Grozdeta in ga naprosilo, naj sestavi življenjepis tega člana Katoliške akcije, ki je bil znan kot zelo priden in vesten dijak in bi mogel biti v vzpodbudo k pridnosti in globokemu verskemu življenju tudi drugim. Po dolgem prigovarjanju je v naslovu imenovani to storil. Brošura je izšla jeseni 1944 in je bolj ureditev gradiva; da je pisana z verskim, ne pa s političnim namenom, to pa se - upošteva je razmere - dovolj jasno vidi« (*Curriculum vitae*, 1956).

Poljudni in strokovni članki v Oznanilu in Družini

Kakor je veljalo za Newmana, da je pisal prvenstveno iz pastoralnih potreb časa, je tudi prof. Strle velikansko število člankov objavil v omenjenih dveh verskih listih. S 15. decembrom 1946 se začne vrsta njegovih prispevkov za verski tednik *Oznanilo*.⁴ Do 27. julija naslednje leto to glasilo objavi trideset nepodpisanih člankov v rubriki *Vera*. Gre za poljudno razlago katekizemskih resnic o veri, razodetju, cerkvenem učiteljstvu, Bogu in njegovih lastnostih, izvirnem grehu, odrešenju, Jezusu Kristusu in njegovi daritvi, Mariji, zakramentih, Svetem Duhu in milosti. Biografski podatki povedo, da je v tem času opravljal službo stolnega vikarja in kaplana v Ljubljani. Članki se vrstijo v tedenskem ritmu vse do julija 1947, ko je na god sv. Ane aretiran, čez en mesec pa pride v zapor v Novo mesto. Sledi pet let zaporov in prisilnega dela, izpuščen je natanko pet let kasneje, na god sv. Ane 1952.

Strletovo poljudno teološko delo se leta 1962 nadaljuje v listu *Družina*, kjer je objavljial vse do leta 1999. Od skupno 196 člankov jih je 78 nepodpisanih. Njegov zadnji prispevek v *Družini* je recenzija knjige njegovega učenca prof. dr. Antona Štruklja; s tem poslednjim oglašanjem na neki način izroča baklo svojega neutrudnega duhovniškega in profesorskega delovanja svojemu nasledniku.⁵

Prvi članek v *Družini*, ki je objavljen le nekaj dni pred začetkom 2. vatikanskega koncila, pisec namenja prav koncilu, s katerim naj bi Cerkev »v žile sodobnega sveta vlila večne, oživljajoče božje energije evangelija.«⁶ S temi pomenljivimi besedami, ki si jih je Strle izposodil pri papežu Janezu XXIII., lahko povzamemo tudi njegovo poljudno in strokovno pisanje za ta list. Z razmišljanjem o koncilu je ubral tisto struno, ki bo v štirih naslednjih desetletjih dajala ton njegovemu znanstvenemu, pedagoškemu in pastoralnemu delovanju. Vse sile bo posvetil ciljem, ki si jih je Cerkev zastavila s koncilom, da bi »zbrana v skupni, goreči molitvi okoli Marije, Jezusove Matere,« doživela »nove binškošti«. Celo vrsto člankov v naslednjih mesecih posveča koncilu in se sprašuje, kaj naj pričakujemo od njega, razloži njegov teološki pomen, vabi k molitvi zanj ter spodbuja k prenovi, ki naj se začne pri nas. S trezno besedo razblinja tudi različna naivna pričakovanja npr. glede odprave celibata. Piše o krščanskih laikih, brez vsakega sledu klerikalizma, o možnosti zedinjenja vseh kristjanov ter o drugih temah, ki se jim je posvečal koncil: o vprašanju vere, razkristjanjenju, ateizmu. Ko oktobra 1964, tik pred razglasitvijo Dogmatične konstitucije o Cerkvi (21.11.1964), razlaga pojem zbornosti, poudari, da »gre za tisti red, ki ga je hotel Kristus«⁷ in razloži odnos med zborom škofov in papežem. Rad se pomudi ob velikih spreobrnjenjih v katolištvo, kot so bili J. H. Newman, J. Loew, G. K. Chesterton in drugi. Članki se ozirajo na obdobja cerkvenega leta; rad piše o Marijinih praznikih in o nedelji in s tem že pripravlja gradivo za *Leto svetnikov*. Vedno postavlja v središče Kristusa. Že 1964 kratko predstavi J. H. Newmana, saj se je 1955 začel proces za razglasitev za blaženega (razglasil ga je papež Benedikt XVI. 19.9.2010).

Leta 1966 je *Družina* uvedla rubriko *Pogovarjamo se*. Uredništvo je sprejemalo vprašanja bralcev in teden za tednom zasipalo prof. Strleta s prošnjami, da napiše odgovore. Poljudno in tehtno odgovarja na najrazličnejša vprašanja: Zakaj katoliška Cerkev ne pozna ženskega duhovništva? Kako gledati na zasebna razodetja? Ali je vera v Stvarnika združljiva z razvojnim naukom? Razblinja razširjene predsodke o škofu dr. A. Mahničju in o djakovskem škofu J. J. Strossmayerju ter njegovi vlogi na 1. vatikanskem koncilu. Blizu so mu še druge teme: izvirni greh in poligenizem, zakrament sprave, trpljenje, čudeži, posvetitev Jezusovemu in Marijinemu srcu itd.

Strletovi številni članki za *Družino* so največkrat razlaga »večno stare in večno nove« vere Cerkve, ki se je je tudi sam z vsem srcem oklepal. Pisanje zanj ni bila polemika, temveč oznanjevanje »s krotkostjo in strahospoštovanjem, iz dobre vesti« (1 Pt 3,16). Ni oznanjal sebe, ampak Kristusa in resnico, ki jo je on zaupal Cerkvi. Večkrat preprosto navaja stavke iz tridentinskega katekizma. Kaj njemu osebno pomeni Kristus in kaj želi položiti na srce bralcem, jedrnato izrazi v članku iz leta 1963: »Nihče pred Kristusom in nihče za njim ni in ne bo prinesel ob vseh prvinskih globinah toliko in tako osrečujoče luči glede vprašanj, odkod in kam in zakaj, glede sveta in človeka, greha in zla, smisla in namena vsega stvarstva. Do danes je katoliški katekizem, ki podaja na vsa ta vprašanja Kristusove odgovore, v teh stvareh nedosežna knjiga svetovnega slovstva. F. W. Foerster, svetovno znani vzgojeslovec, je zapisal, da pesnik Goethe z vso svojo lepoto ni ljudi odvrnil niti od enega nelepega dejanja, vsaka črka Jezusovega evangelija pa je rodila junake kreposti in npravstvene lepote. Kristus namreč ni le učil najbolj vzvišenih in najglobljih življenjskih resnic, marveč je svoj nauk tako rekoč utelesil s svojim življenjem in svojo smrtjo.«⁸

Ko so se v pokoncilski Cerkvi začeli oglašati teologi liberalne smeri kot npr. švicarski teolog Hans Küng, je prof. Strle tudi v *Družini* jasno in glasno povedal svoje mnenje. Leta 1978 se je odzval na neki Küngov nastop na Dunaju in zapisal: »Žal, da tudi v navedenem govoru pride do veljave nekaj od znanega Küngovega razmerja do Cerkve, s kakršnim ne more soglašati kristjan, če

resno jemlje evangelij in sploh sveto pismo nove zaveze ter zgled vseh velikih kristjanov, zlasti svetnikov, zares pravih reformatorjev Cerkev. Tu so nekako v ozadju več ali manj posmehljive Künigove pripombe ali pa zamolčevanja še druge strani medalje... Ne moremo iti nazaj pred Kristusa in delati tako, kakor da bi ga sploh ne poznali. Ne moremo mimo Cerkev ali pa se ji postaviti v nasprotje, saj jo je vendar 'Kristus ljubil in samega sebe zanjo dal, da bi jo v vodni kopeli z besedo očistil in posvetil' (Ef 5,26). Ne moremo trgati narazen Boga, Kristusa in Cerkev (razlikovati seveda moramo). Kar je Bog združil, tega naj človek ne loči. Sv. Ambrož, ki se je sam junaško bojeval zoper arijanstvo, je dejal: 'Kjer je Peter (in njegovi nasledniki), tam je Cerkev. Kjer je Cerkev, tam je Kristus. In kjer je Kristus, tam ni smrti'«. ⁹ O omenjenem teologu piše še nekajkrat, ko razčlenjuje njegove knjige in utemeljuje ukrep rimske kongregacije za nauk vere, ki mu je odvzela pooblastilo za poučevanje katoliške teologije.

Med Strletovimi strokovnimi članki v *Družini* omenimo še kratke ocene verskih knjig, ki so izhajale pri nas. Rad je napisal recenzijo in priporočilo knjig, ki jih je izdajala Kartuzija Pleterje. Dobro knjigo s teološko ali duhovno vsebino je z veseljem pospremil s priporočilom. Veliko takšnih knjig je imel na zalogi in jih podarjal ljudem, ki so ga obiskovali.

Skripta za dogmatiko

Prof. Anton Strle je kot docent za dogmatiko (od 1958), izredni (od 1967) in redni profesor (od 1972) je veliko časa in moči posvetil pripravi kakovostnih ciklostilnih skript za študij vseh področij dogmatične teologije. Za svoje slušatelje je napisal dvajset skript ter tri dodatke k skriptom. Mnoga skripta so doživela ponatis in prenovljeno izdajo. Skupno število strani je ok. 4670, če upoštevamo samo prve izdaje, brez dopolnjenih izdaj. Njegovo neutrudno pedagoško prizadevanje kaže spodnja preglednica:

NASLOV	LETO IZDAJE	STRANI
Kristologija in soteriologija, I. del	1962 1967 ponatis 1971 predelana in dopolnjena izdaja	280
Kristologija in soteriologija, II. del	1962 1967 ponatis 1972 predelana, dopolnjena izdaja	247
Zakramenti I. del (krst, birma)	1962 1966 ponatis 1970 prenovljena izdaja	269
Zakramenti II. del, Nauk o evharistiji	1963 ponatis 1966 1971 prenovljena izdaja	273
Mariologija I. del	1964 1968 ponatis	205
Mariologija II. del	1964 1970 prenovljena izdaja	346
Zakramenti, III. del	1965	271
Osnovne resnice o Kristusu in Mariji	1966	104
Uvod v metodiko znanstvenega dela	1966 1971 izpopolnjena izdaja	102
Kristusova milost	1968	320
Nauk o odrešenju po Jezusu Kristusu (skripta dopisnega katehetskega tečaja)	1968	136
Teološka antropologija	1971	397
Dodatek k skriptom »Teološka antropologija«	1971	32
Dodatek k skriptu Eshatologija dr. Vekoslava Grmiča	1971	38
O veri, upanju in ljubezni	1972	289
O skrivnosti Boga (De Deo unitrino)	1972	395
Patrologija (zahodni očetje)	1973	81
Teološka antropologija, II. del (Kristusova milost)	1977	247

Dodatek k skriptom o milosti	1977	41
Eshatologija, Smrt in večno življenje	1978	195
O angelih in hudobnih duhovih	1982	47
Teološka antropologija I. del	1984	215
Krščanska eksistenca	1988	137
		SKUPAJ 4667
Dodatki skupaj		111

Ne le zaradi števila strani temveč tudi zaradi skrbnosti in vestnosti, s katero je Strle pripravljaj skripta, so to izdelki prvovrstne kvalitete. Če odštejemo Dodatke, ki so manjšega obsega, dobimo povprečni obseg njegovih skript: 228 strani. Mnogim je dodal stvarno in imensko kazalo.

Pri pisanju se je naslanjal na različne tuje priročnike dogmatike, katerih avtorjev vedno ne omenja. V 1. delu *Kristologije in soteriologije* (1962) piše, da »so upoštevana in uporabljena skripta rajnega apost. prot. prof. dr. Fr. Lukmana, ki se je ... naslonil na Diekampov učbenik«. Tujih priročnikov ni suženjsko prevajal, ampak tehtal, kaj je res nujno potrebno. V skriptih o *Kristusovi milosti* navaja izvirno delo,¹⁰ a pripomni, da »se bomo kdaj po potrebi oddaljili od te knjige, marsikaj izpustili ali pa dodali, kar bo potrebno«. Pri pisanju dela *O skrivnosti Boga* mu kot vir služi švicarski dogmatik, benediktinec Magnus Löhrer, ki je z J. Feinerjem začel izdajati zajeten dogmatični priročnik *Mysterium Salutis*. Skripta *Teološka antropologija II. (Kristusova milost, 1977)* izdela ob naslonitvi na dva rimska jezuitska profesorja.¹¹ Skripta *Eshatologija. Smrt in večno življenje* (1978) so nastala ob naslonitvi na J. Ratzingerja.¹² Tu prof. Strle pripomni, da je gradivo priredil ali prevajal, obenem pa je skušal »ponašiti v marsičem precej zapleteno filozofsko (in hkrati pesniško) avtorjevo govorico«. Tudi tu je snov po lastni presoji izpuščal ali dodajal.

Kot dober profesor daje marsikje v uvodu v skripta dragocene didaktične napotke ali spodbude glede študija. Naj posebej ome-nim dragocena in še vedno uporabna skripta *Uvod v metodiko znanstvenega dela* (1971), v katerih je veliko spodbudnih nasvetov za študente teologije - v njegovem času so to bili skoraj izključno bogoslovci. Skripta kljub naslonitvi na tuje vire nosijo Strletov osebni pečat, saj temu, kar najde v literaturi, doda marsikaj iz osebne izkustva in prepričanja. Iz njegovih napotkov za študij in samodisciplino moremo v veliki meri razbrati, katerih načel se je sam zvesto držal.

Znanstveno teološko delo v ožjem pomenu

Največ svojih moči je prof. Strle posvetil strogo znanstvenemu teološkemu delu to je pisanju razprav, poročil in recenzij. V glav-nem obravnavajo teme iz dogmatične teologije, nekaj jih je tudi o fundamentalno-teoloških in liturgičnih temah. V celoti je napisal in objavil 49 razprav, danes bi rekli: »izvirnih znanstvenih člankov«, od tega 17 za *Zbornik teološke fakultete* (od 1954 do 1962), 29 za *Bogoslovni vestnik (BV)*, eno kot uvod v okrožnico (*Haurietis aquas*, 1958), eno je objavil v zagrebški *Bogoslovski smotri* (1967), eno za revijo *Svesci* (prevod že objavljene razprave v slovenščini, 1971). V *BV* je nadalje objavil 9 poročil, 44 recenzij, 12 pregledov in 10 prevodov. S tem verjetno dosega največje celokupno število objav v tej znanstveni reviji vse od njenega nastanka (od 1921).

Opazno znanstveno delo je Strletov prispevek za hrvaško se-rijo *Komentari dokumenata drugog vaticanskog sabora*, za katero je napisal obsežen komentar 7. poglavja Dogmatične konstitucije o Cerkvi z naslovom *Eshatološki značaj putujuće Crkve i njezino sjedinjenje s nebeskom Crkvom*.¹³ Razprava obsega kar 131 strani in bi bila vredna, da kot monografija izide tudi v slovenščini, saj ni nič izgubila na svoji tehtnosti.

Vsebinsko bi lahko Strletove teološke članke razvrstili tako, kot so razporejeni v štirih knjigah njegovih *Izbranih spisov*. Prvo

skupino tvorijo članki o veri in razodetju (Vem, komu sem veroval, 1988), drugo članki o velikonočni skrivnosti (Živo upanje, 1990), tretjo članki s področja teološke antropologije (Božja slava živi človek, 1992), četrto skupino pa članki o teologih, ki so mu bili najbližji in ob katerih se je navdihoval (Teologi za prihodnost, 1998). Kdo so bili torej njegovi veliki učitelji in vodniki v teologiji? Prav od zgodnjih let in vseskozi zagotovo najprej kardinal John H. Newman,¹⁴ ki mu posveča tri članke v *BV* in obsežen uvod v Apologijo.¹⁵ Drugi teološki velikani, ki so mu predstavljali varno orientacijo, so bili: naš filozof Aleš Ušeničnik, spreobrnjenec Heinrich Schlier, Romano Guardini, kardinal Jean Daniélou, jezuit Pierre Teilhard de Chardin, spreobrnjenec in oratorijanec Louis Bouyer,¹⁶ jezuit Karl Rahner, kardinal Hans Urs von Balthasar, mistikinja in teologinja Adrienne von Speyer, jezuit kardinal Henri de Lubac, kardinal Leo Scheffczyk ter kardinal Joseph Ratzinger.

Omenimo na tem mestu še Strletove strokovne objave v reviji *Cerkev v sedanjem svetu*. Tudi tu naštejemo kar 88 njegovih prispevkov: 54 člankov, 27 recenzij, dva pregleda in pet prevodov.

Najširšo branost so zanesljivo dosegli Strletovi prispevki za štiri knjige *Leta svetnikov*,¹⁷ (1968, 1970, 1972, 1973) za katere je napisal skupno 55 člankov. Najtehtnejši sta dve obsežni razpravi: *Svetniki in češčenje svetnikov* v prvem zvezku (13–58), kjer odgovarja na vprašanja: Kdo so svetniki? Kako ravna Cerkev pri ugotavljanju svetništva? Kakšen pomen ima njihovo češčenje? Zakaj se zatekamo k njihovi priprošnji? Drugi zvezek (1970) prinaša obširen opis svetega tridnevja (17–37) in razlago teološkega pomena nedelje, ki je »temelj in jedro cerkvenega leta« (37–47). Uredniki so Strletu zaupali predstavitev vseh Gospodovih in Marijinih praznikov, ob nekaterih svetniških godovih pa je pojasnjeval kakšno dogmatično ali liturgično vprašanje. Tako v zvezi z godom sv. Blaža piše o zakramentalih, ob godu nadangelov o angelih, v zvezi s Porciunkulo razlaga odpustke itd.

Odlično Strletovo teološko delo so nepodpisani uvodi v posamezne koncilске odloke (4 konstitucije, 9 odlokov, 3 izjave),¹⁸ ki so hkrati že jedrnatih komentarji. Na začetku je obsežen *Splošni uvod v*

dokumente (9–50), ki govori o koncilih v splošnem in posebej o 2. vatikanskem koncilu. Tudi prevodi koncilskih odlokov so njegovo mojstrsko delo.

Prevajalsko in jezikoslovno delo

Omenjeno je bilo, da so že Strletova skripta v veliki meri prevodi temeljnih tujih del, deloma dopolnjeni ali prirejani. Ob sestavljanju skript in pisanju razprav je pisec oblikoval in pilil natančen in prepoznaven teološki jezik. Naslanjal se je predvsem na filozofsko in teološko izrazoslovje, ki ga je izoblikoval filozof dr. Aleš Ušeničnik,¹⁹ sicer pa je zvesto sledil svojima učiteljema iz gimnazije, prof. Antonu Brezniku in prof. Jakobu Šolarju. Tako je bil odlično usposobljen za izjemno delo, ki ga je čakalo v letih po koncilu – prevajanje koncilskih odlokov. Pri nas so izšli v rekordno kratkem času najprej v snopičih (1964–1966), leta 1967 pa je izšla že 2. dopolnjena in popravljena izdaja vseh dokumentov v eni knjigi (v ponatisu še 1980). Kot prevajalec je bil Strle neizprosno dosleden in obenem inovativen.

Velik prevajalski dosežek je poleg koncilskih odlokov priročnik *Vera Cerkve – Dokumenti cerkvenega učiteljstva* (1977, 531 str.). Pri naša glavne listine cerkvenega učiteljstva o vsebini katoliške vere. V uvodu je rečeno, da hoče biti prevod »v prvi vrsti kar najbolj zvest latinskemu in grškemu izvirniku« (16). Strle je torej prevajal iz Denzinger-Schönmetzerja,²⁰ uvode v posamezna poglavja pa iz nemške izdaje.²¹

Največ je prevajal besedila cerkvenega učiteljstva: okrožnice in govore papežev, dokumente rimskih kongregacij in Mednarodne teološke komisije. Iz grščine je prevedel *Didaché, Nauk dvanajsterih apostolov* (1973) in napisal daljši uvod v ta dragoceni starokrščanski spis. V reviji *Cerkev v sedanjem svetu* je objavil vrsto prevodov ali priredb prispevkov tujih teologov o pastoralnih in duhovniških vprašanjih. Lektoriral je neštete prevode in izvirna teološka dela, ki so izhajala pri nas in prevajalcem ozirom piscem svetoval glede teološke terminologije. Bil je dolgoletni terminološki svetovalec

za religiozno izrazoslovje pri izdaji *Slovarja slovenskega knjižnega jezika*, ki je izhajal v letih 1970–1991.

Ko je šlo za pravilno teološko izražanje, se je Strle pogosto oglašal v *BV* ter v *Cerkvi v sedanjem svetu* in popravljajl manj primerne ali napačne izraze ter predlagal izboljšave, tudi pri prevodih liturgičnih besedil (misala in brevirja). Pri tem mu je šlo »le za takšne izraze, ki niso samo formalnost, marveč prizadevajo tudi tisto, kar imenujemo 'teologijo', se pravi, umevanje vsebine božjega razodetja, umevanje, ki prej ali slej najde odmev tudi v življenju iz vere.«²² Razčiščeval je dileme glede rabe posameznih izrazov in s teološkimi razlogi utemeljeval, kateri izraz je boljši in pravilen. Naj navedem nekaj primerov takšnih izboljšav: srednik, ne: posrednik; deležnost Boga, ne: udeležba Boga; veliki grehi, ne: težki grehi; božje kreposti, ne: božanske kreposti; Cerkev v Sloveniji, ne: slovenska Cerkev; zakrament sprave, ne: spoved; nezmotnost, ne: nezmotljivost; laiški apostolat, ne: laični apostolat; srčika, ne: srž; oznanilo/kerygma, ne: sporočilo; učlovečenje, ne: utelešenje. S temi pripombami je hotel »vsaj nekoliko prispevati tudi k temu, da bi tudi drugod, npr. v veroučnih učbenikih ali v teoloških spisih bolj pazili na izrazoslovje, kakršnega so uvedli že naši predniki, ki so bili mnogokrat zelo razgledani in natančni.«

Ko je pisal ocene knjig za *BV*, je pri tem včasih kritično pretresel kakšen prevod drugih prevajalcev.²³ Ob natančni primerjavi z izvirnikom je npr. mojstru prevajanja prof. A. Capudru rad priznal, da je njegov prevod »v splošnem zelo lep in napravlja v človeku vtis, da bere originalno slovensko delo, ki ga piše močan oblikovalec besede«. Hkrati mu je brez dlake na jeziku predočil, da je ponekod zgrešil pravi teološki pomen izvirnika: »Tu in še ponekod se vidi, da bi bilo koristno in potrebno, če bi bil prevod pregledal tudi kak teolog.« Nato Strle pripomni: »Danes celo slovenski duhovniki, včasih tudi profesorji teologije, pozabljamo na ustaljeno slovensko terminologijo.« Ob sklepu ocene pove, kaj ga je nagibalo h kritiki: »Če sem se ustavil tudi pri nekaterih malenkostih, sem storil to zaradi velikega pomena, ki ga temu delu pripisujem; v splošnem občudujem tudi prevod« (138–139).

Sklep

Profesor Strle nam je zapustil izjemen teološki opus. Vedno se je držal nauka Cerkve in v spominu vseh, ki smo ga poznali in poslušali, je ostal kot branik pravovernosti, ki pa ni poznala ozkosti. Bil je človek dialoga z Bogom in ljudmi, po svoje tudi s teologi, ki jih je bral. Kadar se je srečeval s tveganimi teološkimi izvajanji, je v njih iskal to, kar je prepoznal kot resnično in sprejemljivo. Večkrat je svojo oceno sklenil s takimi ali podobnimi besedami: »Namen je brez dvoma hvalevreden.« V isti oceni je zapisal tudi značilen stavek: »Moj nepozabni profesor filozofije A. Ušeničnik je ob vsaki priložnosti opozarjal, da vsaka zmota vsebuje nekaj resnice, mnogokrat zelo velik kos.«²⁴

Posebna odlika Strletovih spisov je njihova osredotočenost na Jezusa Kristusa in na to, kar je v krščanskem verovanju središčno. Takšno usmerjenost je polagal na srce tudi bodočim duhovnikom in bralcem svojih spisov. Večkrat je pisal o »hierarhiji resnic«, ki jo omenja Odlok o ekumenizmu (E 11,3) in ki pomeni, da »se nekatere resnice opirajo na druge kot bolj prvenstvene in dobivajo od njih svojo osvetlitev«. Kristus oziroma »Kristusova skrivnost« je »srce« v tej hierarhiji. Z njim je treba povezovati celotno vsebino vere. Načelo, ki velja za katehezo in oznanjevanje, je prof. Strle upošteval tudi v svojem teološkem raziskovanju in poučevanju, za kar pričajo naslednje njegove misli: »Pri vsem naj bo mogoče videti povezanost s Kristusom. (...) V Kristusovi luči moramo gledati tudi na celotno človeško zgodovino, na nekrščanske religije, na razvoj kulture, na zgodovino človeške grešnosti in svetosti.« Ob sklepu članka ugotavlja, da »je tako teologija kakor kateheza, kaj šele življenje, še daleč daleč proč od ideala in da smo še komaj kaj posegli v zakladnico 'nedoumljivega Kristusovega bogastva'. Kristus bi nam moral - če na svoj način uporabimo Prešerna - postati 'magistrale' življenja: 'Vse misli 'zvirajo 'z ljubezni ene, in kjer ponoči v spanju so zaspale, zbude se, ko spet zarja noč prežene.«²⁵

Opombe

- ¹ Sv. Tomaž Akvinski, »doctor eucharisticus« (Predavanje na akademiji v čast sv. Tomažu A., 7. 3. 1957), v: *BV* 34(1974) 33–50; objavljeno že v: *ZTF* 5–7(1956/57) 19–39.
- ² Schönleben o mnenju sv. Tomaža Akvinskega glede Marijinega brezmadežnega spočetja, v: *Zbornik teološke fakultete* 5(1955) 171–190.
- ³ (Naši vzori 1), Ljubljana 1944, 123 str.
- ⁴ Skromen list *Oznanilo* je v letih 1945 do 1952 izdajal Škofijski ordinariat v Ljubljani. Tega leta je moral utihniti in zamenjal ga je list *Družina*.
- ⁵ »Klečeča teologija«. Prof. dr. Anton Štrukelj: zbirka teoloških razprav v nemščini, v: *Družina* 48(16.5.1999), št. 20, 5.
- ⁶ Drugi vatikanski koncil – zadeva nas vseh, v: *Družina* 11(1.10.1962), št. 19, 149–150.
- ⁷ Ne filozofski kongres, marveč koncil Cerkve, v: *Družina* 13(15.10.1964), št. 20, 177–178.
- ⁸ Živo pravilo življenja, v: *Družina* 12(1.9.1963), št. 17, 129 (pisek ni podpisan).
- ⁹ Novo vprašanje o Bogu, v: *Družina* 27(18.3.1978), št. 12–13, 3.
- ¹⁰ Ch. Baumgartner SJ, *La Grâce du Christ*, Tournai 1963.
- ¹¹ M. Flick et. Z. Alszeghy SJ, *Anthropologia Theologica, Liber II., De homine in Christo ...* Romae 1967/1968.
- ¹² Eschatologie. Tod und ewiges Leben, Regensburg 1978.
- ¹³ Eshatološki značaj putujoče Crkve i njezino sjedinjenje s nebeskom Crkvom, v: *Dogmatska konstitucija o Crkvi – Lumen gentium* 2, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove u Zagrebu, Zagreb 1981, 669–802.
- ¹⁴ Na Newmana se sklicuje že v svoji prvi razpravi in navaja njegove misli o soglasju vernikov kot teološkem viru: Slovenski mariolog Schönleben o soglasju vernikov kot teološkem viru, v: *Zbornik teološke fakultete* 4(1954) 2–23; o Newmanu 15–16.
- ¹⁵ John Henry Newman, *Apologia pro vita sua*, Kartuzija Pleterje 1973,7–42.
- ¹⁶ L. Bouyer (1913–2004), sprva francoski luteranski pastor, je 1944 prestopil v katoliško Cerkev in se – podobno kot J. H. Newman sto let pred njim – pridružil Oratoriju. Napisal je enega najboljših življenjepisov kardinala Newmana (Newman: Sa vie – Sa spiritualité, Paris: Cerf, 1952). Skupaj z J. Ratzingerjem in drugimi je pripadal skupini, ki so leta 1972 ustanovili revijo *Communio*.
- ¹⁷ Izšli so v letih 1968, 1970, 1972 in 1973; dopolnjena izdaja je izšla pri Mohorjevi družbi v Celju v petih knjigah v letih 1999–2001.
- ¹⁸ Koncilski odloki, Ljubljana: Nadškofijski ordinariat v Ljubljani, 1980.
- ¹⁹ V razpravi *Ob stoletnici rojstva doktorja Aleša Ušeničnika (1868–1952)* v povzetku pove bistveno: »Valde bemeritus est etiam pro cultura profana Slovenorum, qua quam plurimum contulit ad optima terminologiam philosophicam et theologiam efformandam« (*BV* 28(1968)3–4, 170).
- ²⁰ H. Denzinger-A. Schönmetzer, *Enchiridion Symbolorum, Definitionum et Declarationum*, Freiburg i. Br. 33,1965.
- ²¹ J. Neuner, H. Ross, *Der Glaube der Kirche in den Urkunden der Lehrverkündigung*, Regensburg: Pustet, 1971.
- ²² Še nekaj pripomb k prevodom liturgičnih besedil, v: *BV* 37(1977)3, 375.
- ²³ Npr. prevod dela: Pierre Teilhard de Chardin, *Božje okolje. Poskus notranjega življenja*, Celje: Mohorjeva družba, 1975, 121 str., v: *BV* 36(1976) 135–139.
- ²⁴ Nekaj vprašanj k »Orisu kristologije« J. Mlakarja, v: *Znamenje* 6(1976) 190.
- ²⁵ Kaj je v krščanskem verovanju središčno? Hierarhija resnic in kateheza, v: *CSS* 15(1981)1–2, 21–23.